

MATATU – metafora, ktorá nám môže pomôcť lepšie pochopiť podstatu tréningu – to o čom je tréning

Slovo tréning je vo svojej podstate neadekvátne slovo na popísanie celkového procesu rozvoja, ktorý bol vytvorený na pomoc jednotlivcom, organizáciám a inštitúciám ako sú samosprávy, plnšie uplatňovať ich potenciál.

Tréning ako označenie plánovaných vzdelávacích aktivít a príležitostí, často buduje psychologické bariéry medzi tými, ktorí budú „trénovať“ a tými druhými, ktorí sú vlastne tí dôležití. Práve pre túto dilemu označenia alebo značky, ktorá nás mátie, bude asi lepšie ak budeme myslieť na tréning z pohľadu metafory. Jednou takouto metaforou, ktorú môžeme použiť je MATATU. MATATU je kenská verzia rozšírenej, spontánnej siete provizórnych vozidiel, ktorá slúži chudobným tohto sveta.

MATATU je ale viac ako len dopravný prostriedok. Je to kompaktné vyjadrenie podstaty problému – metafora, ktorá pomáha pri opise každodennej reality chudobných ľudí v Keni – wananchi. MATATU ako fenomén najnižších vrstiev – grassroot – hovorí o vynachádzavosti a sile jednoduchých ľudí v procese adaptácie na časté nepríjemnosti a nepredpovedateľné zmeny podmienok života.

MATATU a jej ekvivalent v iných častiach sveta má podľa mňa aspoň symbolicky kvality, ktoré robia tréning efektívnym. **MATATU a efektívny tréning** majú mnoho spoločného. Napríklad:

- Kreativnosť v spôsobe využitia akýchkoľvek dostupných zdrojov v danom čase na dosiahnutie špecifických cieľov
- Neformálnu sieť zdrojov vytvorených s cieľom uspokojiť potreby a vyriešiť existujúce problémy
- Adaptabilitu – schopnosť prispôbiť sa okamžitým podmienkam a miestnej kultúre
- Sú relatívne lacné a za danú cenu poskytujú dobrú protihodnotu
- Nie sú kontrolované nejakou byrokratickou inštitúciou, reprezentujú grassroots, spontánnosť úsilia, ktoré reaguje na potreby ľudí priamo na mieste a vedie – alebo VEZIE ich tam, kde potrebujú byť – kam sa chcú dostať
- Sú jednoduché a funkčné v porovnaní s inými alternatívami.

MATATU a dobrý tréning:

- Na seba berú riziko (hoci niekto by mohol argumentovať, že na strane využitia matatu by sa menej rizika skutočne žiadalo!)
- Vo všeobecnosti fungujú, keď sa to od nich očakáva
- Zriedka, ak vôbec, potrebujú k životu nejaké ceremónie
- Dodávajú tovary
- Poskytujú služby, ktoré iní neposkytujú
- A čo je najdôležitejšie – slúžia ľuďom.

Ako metafora pre tréning pomáha MATATU popísať mnohé atribúty dôležité pre tréningový proces. Tak ako MATATU tréning je alebo môže byť – znamenať, oveľa viac ako sa zdá.